

вательних шкіл не претерпівала змін ще со времен Советского союза.

2. Проанализировано работы отечественных и зарубежных ученых в области кластерного анализа, установлено, что для решения задач реструктуризации широко применим метод кластерного анализа.

3. Выявлено недостаточность исследований по вопросам реструктуризации в системе образования, а также отсутствие достаточного количества исследований в области кластерного анализа системы образования.

4. Впервые введено и обосновано целесообразность использования параметра расстояния между школами, как основного при выполнении кластеризации.

5. Выполнено кластеризацию общеобразовательных школ города Стаханова по критерию расстояния, в результате чего получено новые структурные объединения школ в общеобразовательной системе города.

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ СПИСОК:

1. Tryon R.C. Cluster analysis/ R.C. Tryon. – London: Ann Arbor Edwards Bros, 1939. – 139 p.
2. Гутман Г.В. Регион в формировании социального государства / Г.В. Гутман, О.П. Звягинцева, А.А. Мироедов. – М. : Финансы и статистика. – 2005. – 160 с.
3. Райская Н.Н. Кластерный анализ регионов России по уровню инвестиционного потенциала / Н.Н. Райская, Я.В. Сергиенко, А.А. Френкель // Вопросы статистики. – 2007. – № 5. – С. 3–9.
4. Карпова Д.П. Использование кластерного подхода в управлении региональной экономикой / Д.П. Карпова // Региональная экономика и управление. – 2007. – № 4(12). – № гос. регистрации статьи 0420700035/0030. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://region.mcnp.ru>.
5. Миркин Б.Г. Методы кластер-анализа для поддержки принятия решений: [обзор]; Национальный исследовательский университет «Высшая школа экономики» / Б.Г. Миркин. – М. : Изд. дом Национального исследовательского университета «Высшая школа экономики», 2011. – 88 с.
6. Хайдуков Д.С. Применение кластерного анализа в государственном управлении / Д.С. Хайдуков // Философия математики: актуальные проблемы. – М. : МАКС Пресс, 2009. – 287 с.
7. Бериков В.С. Современные тенденции в кластерном анализе/ В.С. Бериков, Г.С. Лбов // Всероссийский конкурсный отбор обзорно-аналитических статей по приоритетному направлению «Информационно-телекоммуникационные системы». – 2008. – 26 с.
8. Никифорова Н.С. Кластерный анализ в задачах социально-экономического прогнозирования / Н.С. Никифорова. – М., 1998. – 17 с.
9. Фирсова С.А. Анализ инновационного развития региональных научно-инновационных комплексов на основе методов многомерной классификации / С.А. Фирсова, С.Н. Леора // Вестник ИЖЭКОНА. Серия «Экономика». – 2007. – Вып. 5(18). – С. 54–65.
10. Константиновский Д.Л. Реальность образования. Социологическое исследование: от метафоры к интерпретации/ Д.Л. Константиновский, В.С. Вахштайн, Д.Ю. Куракин. – М. : ЦСП и М, 2013. – 224 с.
11. Васина О.С. Управление информатизацией образования на муниципальном уровне/ О.С. Васина // Вопросы информатизации образования. – 2011. – № 18. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.npstoik.ru/>.

УДК 338

Сойма С.Ю.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародного бізнесу, логістики та менеджменту
Ужгородського національного університету*

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНУ

У статті досліджуються особливості державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД) регіону. Проаналізовано географію зовнішньоторговельної діяльності Закарпатської області із сусідніми країнами. Досліджено товарну структуру зовнішньої торгівлі Закарпатської області, яка підлягає регулюванню.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, регіон, державне регулювання, зовнішньоторговельні зв'язки, сусідні країни, експорт, імпорт, тарифне регулювання, нетарифне регулювання.

Сойма С.Ю. РОЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РЕГИОНА

В данной статье исследованы особенности государственного регулирования внешнеэкономической деятельности региона. Проведен анализ географии внешнеторговой деятельности Закарпатской области с соседними странами. Исследована товарная структура внешней торговли Закарпатской области, которая подлежит регулированию.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, регион, государственное регулирование, внешнеторговые связи, экспорт, импорт, тарифное регулирование, нетарифное регулирование.

Soyma S.Y. GOVERNMENT REGULATION OF EXTERNAL ECONOMIC ACTIVITY OF THE REGION

The article investigates the peculiarities of government regulation of external economic activity. The analysis is carried out on the issue external activity of Transcarpathian region with the neighbouring countries. The structure of international trade of Transcarpathian region was also examined.

Keywords: external economic activity, region, government regulation, foreign trade relations, export, import, tariff regulation, non-tariff regulation.

Постановка проблеми. У зовнішньоекономічній діяльності регіону важлива роль відводиться державному регулюванню, передусім приведення у відповідність із міжнародними нормами внутрішніх законів держави, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність.

Така робота в Україні здійснена у зв'язку зі вступом країни до СОТ. Посилення державного регулювання в тих галузях і товарній структурі зовнішньої торгівлі, де Україна має порівняльні переваги щодо інших країн, є важливою проблемою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питань регулювання зовнішньоекономічної діяльності на регіональному рівні, зовнішньоекономічних зв'язків прикордонних регіонів, транскордонного співробітництва в умовах розширення ЄС на Схід відображено у працях Є.І. Бойка, М.І. Долішнього, Б.І. Дяченка, В.С. Кравціва, М.А. Лендела, С.М. Митряєвої, В.П. Мікловди, С.В. Сембера, М.І. Пітюлича, Д.М. Стеценка та ін.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати дослідження, яке полягає у визначення напрямів посилення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності регіону.

Виклад основного матеріалу. Державне регулювання ЗЕД передбачає створення певних умов і механізмів для ефективного розвитку відносин суб'єктів господарювання в різних країнах. В основу державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності покладено принципи: адекватності національним інтересам та гарантування економічної безпеки країни; врахування вимог сучасного світового розвитку, поділу праці, глобалізаційних процесів; формування нової моделі зовнішньоекономічного розвитку, зорієнтованої на європейську інтеграцію, набуття повноправного членства в ЄС; забезпечення відповідно до світових стандартів і критеріїв оптимальних параметрів відкритості національної економіки; паритетності у відносинах з іншими державами; демократизації, демонополізації та деідеологізації зовнішньоекономічних зв'язків; підтримка експортного виробництва на основі критеріїв ефективності та конкурентоспроможності [11, с. 316].

У ст. 380 Господарського кодексу України (далі – ГКУ) задекларовано: державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності спрямовується на захист економічних інтересів України, прав і законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, створення рівних умов для розвитку всіх видів підприємництва у сфері зовнішньоекономічних відносин і використання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності доходів та інвестицій, заохочення конкуренції й обмеження монополізму суб'єктів господарювання у сфері зовнішньоекономічної діяльності [10, с. 623; 6, с. 289; 1; 7, с. 223].

Об'єктами державного регулювання ЗЕД є [6, с. 290] такі: зовнішня торгівля; міжнародний рух капіталів; валютні та кредитні відносини; науково-технічний обмін; міжнародна міграція робочої сили; зовнішній борг країни; навколишнє середовище; багатства Світового океану, повітряно-космічний простір тощо.

В економічній енциклопедії також дається визначення державного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків (далі – ЗЕЗ) і зазначається, що це «важливий елемент механізму державного регулювання економіки, який здійснюється за допомогою методів тарифного й нетарифного впливу держави на основні форми міжнародних економічних відносин: на міжнародну торгівлю, вивезення капіталу, міжнародні кредитні відносини, міжнародні валютні (розрахункові) відносини, міжнародне виробниче та науково-технічне співробітництво, міжнародну міграцію робочої сили. Провідними сферами державного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків є: міжнародна торгівля; міжнародні валютні відносини; міжнародний ринок позичкових капіталів» [4, с. 326].

Основою регулювання діяльності підприємств України на зовнішніх ринках є Закон «Про зовнішньоекономічну діяльність». Крім того, у відповідних сферах регулюючу роль відіграють й інші Закони

України, а саме: «Про захист іноземних інвестицій в Україні»; «Про іноземні інвестиції»; «Про режим іноземного інвестування»; «Про захист економічної конкуренції»; «Про державну програму заохочення іноземних інвестицій в Україні»; «Про дію міжнародних договорів на території України»; «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах»; «Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності».

Крім Законів України, важливе значення в регулюванні ЗЕД відіграють Укази Президента України, зокрема такі: «Про облік окремих видів зовнішньоекономічних договорів (контрактів) в Україні»; «Про заходи для попередження експорту товарів походженням з України за цінами, що можуть розглядатися як демпінгові і врегулювання торгових суперечок»; «Про заходи здійснення єдиної державної політики регулювання імпорту»; «Про використання Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів»; «Про заходи щодо вдосконалення кон'юнктуро цінної політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності»; «Про захист економічної конкуренції»; Митний кодекс України тощо.

Державне регулювання ЗЕД здійснюється за допомогою адміністративних та економічних методів. Адміністративні методи безпосередньо впливають на господарські відносини, а економічні – діють через ринковий механізм [2, с. 210]. В інших наукових джерелах виділяються основні методи державного регулювання зовнішньої торгівлі, як основного виду ЗЕД, до яких належать такі: правові; економічні (тарифні методи регулювання); адміністративні (нетарифні методи регулювання); валютне регулювання; заохочення експорту [6, с. 293].

Зазначимо, що тарифні (митні) методи регулювання ґрунтуються на використанні митних тарифів. Тарифні методи спрямовані на здешевлення експорту й подорожчання імпорту, впливають на фінансові результати роботи учасників ЗЕД. До нетарифних (адміністративних) засобів належать ембарго; квоти; ліцензії; субсидії; демпінг (продаж товарів на ринках інших країн за цінами, нижчими від внутрішніх) та антидемпінгові заходи (антидемпінгове й компенсаційне мито); спеціальні вимоги до товарів (встановлення державних стандартів якості, норм упакування, маркування інших форм торговельних бар'єрів); добровільні обмеження експорту; регламентація (ускладнення) митних процедур (запровадження підвищених вимог до якості, санітарних, технічних та інших стандартів); валютні обмеження (регламентація операцій з валютними цінностями) тощо [6, с. 295].

Важливу роль з-поміж економічних методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності відіграють валютні обмеження, які спрямовано на розширення або втримання розвитку зовнішньоекономічних зв'язків країни, а відповідно, як ми вважаємо, і її регіонів.

Отже, державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності здійснюється на законодавчій основі. При цьому держава мусить привести у відповідність із міжнародними нормами свої внутрішні закони, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність.

Науковий інтерес у зовнішньоекономічній діяльності має міжнародна торгівля, яка також обумовлює необхідність регулювання цього виду ЗЕД. Зовнішня торгівля підлягає державному регулюванню, яке здійснюється в руслі зовнішньоторговельної по-

літики. Її інструментами є митний тариф, ліцензування (надання державними органами дозволу на вивезення й увезення товарів і послуг), контентування, нетарифні обмеження, експортні дотації тощо [4, с. 613, 614]. Наші дослідження спрямовані на географію зовнішньоторговельної діяльності регіону з країнами світу, передусім із сусідніми країнами, що відображає табл. 1, аналіз показників якої характеризує географію імпорту давальницької сировини й експорту продукції, виготовленої з неї, свідчить про такі особливості й тенденції:

- по-перше, основними партнерами в імпорті давальницької сировини у 2000 та у 2008 рр. були сусідні країни, на які припадало 24% імпорту до загального обсягу такої сировини (28,0 із 116,7 млн дол. США), та, відповідно, 50,8% (401,6 із 790,7 млн дол. США), а у 2013 р. лише 18,0% (107,5 із 597,4 млн дол. США). На експорт виробів з давальницької сировини на цю групу країн у 2000 р. припадало 15,7%, в 2008 р. – 71,8% (666,3 із 928,0 млн дол. США), а у 2013 р. 63,2% (435,6 із 689, млн. дол. США);

- по-друге, на європейські країни «великої сімки» у 2000 р. припадало 37,4% до всього обсягу імпорту такої сировини, в 2008 р. – 20,2% (159,7 із 790,7 млн дол. США), а в 2013 р. – 26,2% (156,6 із 597,4 млн дол. США). На експорт виробів з давальницької сировини в аналізованих роках з регіону в цю групу країни припадало, відповідно, 43,7, 12,5 та 15% до всього обсягу експорту;

- по-третє, сальдо зовнішньої торгівлі з аналізованими сусідніми країнами у 2008 та 2013 рр. було позитивне, водночас з європейськими країнами «великої сімки», навпаки, негативне;

- по-четверте, із сусідніми країнами та європейськими країнами «великої сімки» відносно Закарпатської області виявилась спадна тенденція в експортно-імпортній діяльності (із сусідніми країнами наростаюча тенденція виявилась до 2008 р.).

Отже, після вступу сусідніх країн (Польщі, Румунії, Словаччини, Угорщини) до Європейського Союзу проявляється зростаюча тенденція щодо імпорту давальницької сировини в регіон та експорту готових

виробів з неї в ці країни. На нашу думку, це зумовлено тим, що в соціально-економічному розвитку в умовах ринкових трансформацій сусідні країни досягли значно більших успіхів, ніж Україна, а також їх прикордонні регіони (за винятком польських і румунських, які межують із Закарпатською областю). Це стосується і зростання зарплати, а тому цим країнам вигідніше поставляти давальницьку сировину в Закарпаття, де значно дешевша робоча сила.

Регулюванню підлягає товарна структура зовнішньої торгівлі як на державному, так і на регіональному рівнях, що відображено в таблиці 2.

Аналіз показників таблиці 2 свідчить про такі тенденції:

- для всіх видів товарів і сировини як в експорті, так й імпорті характерне розширене відтворення зовнішньої торгівлі як для України, так і для Закарпатської області;

- у 2013 р. порівняно із 2000 р. в Закарпатській області більш стрімкими темпами зростав імпорт товарів і сировини порівняно з експортом. Зокрема, імпорт за аналізований період збільшився у 5,2, а експорт майже у 4,3 рази;

- у Закарпатській області провідне місце в експорті у 2013 р. зайняло механічне обладнання, частка якого в експорті становили 55,7%, а імпорт – 45,8% до всього обсягу експорту регіону. По Закарпатській області в експортно-імпортній діяльності по механічному обладнанню, яке є провідним у товарній структурі зовнішньої торгівлі регіону, за 2013 р. зовнішньоторговельне сальдо позитивне і становило 84,7 млн дол. США;

- позитивне зовнішньоторговельне сальдо по Закарпатській області досягнуто за рахунок продуктів рослинного походження; продукції харчової промисловості; шкіряної та хутрової сировини й виробів з них; особливо за рахунок деревини й виробів з деревини; текстилю та виробів з текстилю й інших промислових товарів;

- негативне зовнішньоторговельне сальдо для Закарпатської області характерне для таких видів товарів: мінеральні продукти; продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості; транспорт-

Таблиця 1

Географія імпорту давальницької сировини та експорту продукції, виготовленої з неї, по Закарпатській області* (млн дол. США)

Аналізовані країни	Експорт			2013, % до:		Імпорт			2013, % до:	
	2000	2008	2013	2000	2008	2000	2008	2013	2000	2008
По області	126,3	928,0	689,5	545,9	74,3	116,7	790,7	597,4	511,9	75,6
<i>у тому числі, сусідні країни, які межують з областю</i>										
Польща	0,6	40,7	24,3	4050,0	59,7	0,1	27,4	12,4	124 р.	45,3
Румунія	0,005	12,0	15,1	3020 р.	125,8	-	5,4	7,9	-	146,3
Словаччина	1,3	81,3	55,0	42,3 р.	67,7	1,3	25,2	15,2	1169,2	60,3
Угорщина	17,9	532,3	341,2	19,1 р.	64,1	26,6	343,6	72,0	270,7	21,0
Разом:	19,805	666,3	435,6	22,0 р.	65,4	28,0	401,6	107,5	383,9	26,8
<i>у тому числі європейські країни «великої сімки»</i>										
Італія	8,3	38,1	25,8	310,8	67,7	11,4	50,8	38,9	341,2	76,6
Німеччина	40,5	72,1	75,1	185,4	104,2	27,0	97,5	105,0	389,6	107,7
Великобританія	5,4	0,3	0,06	1,1	20	4,2	2,8	4,0	95,2	142,9
Франція	1,0	5,6	2,6	260	46,4	1,1	8,6	8,7	790,9	101,2
Разом:	55,2	116,1	103,6	187,7	89,2	43,7	159,7	156,6	358,4	98,1
<i>Аналізовані групи країн, % до всього обсягу</i>										
Сусідні країни	15,7	71,8	63,2	x	x	24,0	50,8	18,0	x	x
Європейські країни «великої сімки»	43,7	12,5	15,0	x	x	37,4	20,2	26,2	x	x

*Розраховано за джерелом: [9, с. 225, 226]

Таблиця 2

Товарна структура зовнішньої торгівлі Закарпатської області* (млн дол. США)

	Закарпатська область					
	експорт			імпорт		
	2000	2013	2013, % до 2000 р.	2000	2013	2013, % до 2000 р.
Усього	215,3	935,0	434,3	183,9	952,9	518,2
у т.ч. за розділами УКТЗЕД** живі тварини та продукція тваринництва	0,5	-	-	0,6	2,7	450
продукти рослинного походження	5,5	14,5	263,6	3,4	4,5	132,4
продукція харчової промисловості	4,2	37,7	9,0 р.	9,2	29,8	323,9
мінеральні продукти	1,8	2,8	155,6	4,6	105,1	22,3р.
продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	0,4	18,4	46,0 р.	5,5	20,3	369,1
шкіряна та хутряна сировина й вироби з них	4,5	20,4	453,3	5,4	14,3	264,8
деревина й вироби з деревини	53,7	54,1	100,8	1,0	3,1	310,0
текстиль і вироби з текстилю	54,5	115,9	212,7	52,8	107,9	204,4
недорогоцінні метали та вироби з них	4,2	14,4	342,9	4,5	38,6	8,6 р.
механічне обладнання	48,7	520,9	10,7 р.	65,2	436,2	6,7 р.
транспортні засоби та шляхове обладнання	1,3	2,8	53,8	5,7	58,3	10,2 р.
інші промислові товари	36,0			26,0		
Різне	-	-	-	0,01	1,4	140,0 р.
недорогоцінні метали та вироби з них	2,0	1,3	x	2,4	2,9	x
механічне обладнання	22,6	55,7	x	35,4	45,8	x
мінеральні продукти	0,8	0,3	x	2,5	0,7	x
деревина і вироби з деревини	24,9	6,9	x	0,5	0,3	x

*Розраховано за джерелами: [9, с. 223, 224].

ні засоби та шляхове обладнання, а для України механічне обладнання.

Отже, особливо необхідне державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в тих галузях і товарній структурі Закарпатської області, де зовнішньоторговельне сальдо негативне або коефіцієнт покриття експорту імпортом менше ніж одиниця. Доцільно також посилити державне регулювання й у тих галузях і товарній структурі зовнішньої торгівлі, де Україна має порівняльні переваги стосовно інших країн. Для Закарпаття це передусім стосується аграрної сфери та добувної і переробної промисловості, насамперед мінерально-сировинної бази області, яка налічує понад 220 родовищ більш як 30 видів корисних копалин, а також гідроенергетичних ресурсів річок, освоєння яких забезпечить значний експортний потенціал в енергоресурсах. В агропромисловому комплексі Закарпаття провідне місце в умовах малоземелля мають посіти виноградарство й садівництво, вирощування теплолюбивих овочевих і плодівих культур (помідорів, перець, персики, абрикоси тощо), а також розширене відтворення вівчарства та великої рогатої худоби за рахунок інтенсивної відгодівлі їх у весняно-літній період на полонинах регіону.

Регулюючи зовнішньоекономічне співробітництво, держава та її органи не можуть безпосередньо втручатися у діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, за винятком випадків, коли таке втручання передбачено законом [6, с. 292]. При цьому методи державного регулювання ЗЕД слід розглядати в контексті конкретних об'єктів регулювання. Майже всі види ЗЕД так чи інакше знаходять своє відображення в категоріях експорту й імпорту, що є функціональними елементами економічних відносин, метою яких є ввезення (імпорт) та вивезення (експорт) товарів і послуг. До товарів і послуг, що є предметом зовнішньої торгівлі, як уже зазначалося, належить таке: готова продукція, сировина, напівфабрикати, продукти інтелектуальної власності (па-

тенти, ліцензії, фірмові знаки тощо), послуги міжнародного туризму, транспортні послуги, страхові операції, банківські, біржові та посередницькі послуги тощо.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, як засвідчили дослідження, роль державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності посилюється та зростає її значимість у соціально-економічному розвитку регіонів на перспективу, особливо прикордонних, в умовах розширення ЄС на Схід. Державне управління у сфері зовнішньоторговельних операцій має передбачати таке: встановлення найбільш сприятливих умов для вітчизняних виробників, заохочення вивезення національних товарів на ринки інших країн та обмеження ввезення іноземних товарів. Дослідження виявили, що після вступу сусідніх країн (Польщі, Румунії, Словаччини, Угорщини) до Європейського Союзу проявляється зростаюча тенденція щодо імпорту давальницької сировини в регіон та експорту готових виробів з неї в ці країни, що зумовлено досягненням значно більших успіхів у соціально-економічному розвитку, ніж Україна, а також їх прикордонні регіони. Посилення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності необхідне в тих галузях і товарній структурі зовнішньої торгівлі України, зокрема й Закарпатської області, де негативне зовнішньоторговельне сальдо. Це передусім стосується аграрної сфери та добувної і переробної промисловості, а також мінерально-сировинної бази області.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Господарський кодекс України за станом на 16.01.2008 р./ Верховна Рада України. – Офіц.сайт ВРУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua. (Законодавчі акти України).
2. Чистов С.М. Державне регулювання економіки : [навч. посібник] / С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін. – К. : КНЕУ, 2000. – 316 с.
3. Економічна енциклопедія : у 3 т. / голова редакційної ради

- Б.Д. Гаврилишин та ін.; відп. редактор С.В. Мочерний та ін. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002. – Т. 1 – 2002. – 864 с. – Т. 2. – 2002.– 952 с. – Т. 3. – 2002. – 952 с.
- Ковтун О.І. Державне регулювання економіки: [навч. посібник] / О. І. Ковтун. – Львів : Новий Світ. – 2000, 2006. – 432 с.
 - Михасюк І. Державне регулювання економіки / І. Михасюк, А. Мельник, М. Крупка, З. Залога; за ред. д-ра екон. наук, проф., акад. АН Вищої школи України І.Р. Михасюка; Львівський національний університет ім. І. Франка. – Львів : Українські технології, 1999. – 640 с.
 - Статистичний щорічник Закарпаття за 2009 / Головне управління статистики у Закарпатській області; за ред. Г.Д. Гриник. – Ужгород, 2010. – 542 с.
 - Статистичний щорічник Закарпаття за 2013 / Головне управління статистики у Закарпатській області; за ред. Г.Д. Гриник. – Ужгород, 2014. – 542 с.
 - Теньков С.О. Науково-практичний коментар до Господарського кодексу України: від 16 січня 2003 р. / С.О. Теньков. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 720 с. – (Нормат. док. та комент.).
 - Швайка Л.А. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.] / Л.А. Швайка. – К. : Знання, 2006. – 435 с.

УДК 654.02;338.242

Стрий Л.А.

*доктор економічних наук,
професор кафедри економіки підприємств
Одеського національного політехнічного університета*

Захарченко Л.А.

*кандидат економічних наук,
професор кафедри економіки підприємств
Одеської національної академії зв'язи імені А.С. Попова*

Голубев А.К.

*кандидат технічних наук,
професор кафедри економіки підприємств
Одеської національної академії зв'язи імені А.С. Попова*

МОДЕЛЬ ЕВОЛЮЦІЇ ВИДІВ РИНКІВ

Стаття присвячена аналізу еволюції видів ринків в процесі розвитку товарного виробництва, формування постіндустріальної економіки, розвитку інформаційної економіки. Побудована і обґрунтована модель еволюції видів ринків. Розглянуті особливості ринків інформації та ринків інфокомунікаційних послуг.

Ключові слова: вид ринку, глобальний ринок, інтегральний глобальний ринок, інформація, інфокомунікаційні послуги, конкуренція, модель еволюції видів ринку, обслуговування, ринок, товар, послуги.

Стрий Л.О., Захарченко Л.А., Голубев А.К. МОДЕЛЬ ЕВОЛЮЦІЇ ВИДІВ РИНКІВ

Стаття присвячена аналізу еволюції видів ринків у процесі розвитку товарного виробництва, формування постіндустріальної економіки, розвитку інформаційної економіки. Побудована і обґрунтована модель еволюції видів ринків. Розглянуто особливості ринків інформації та ринків інфокомунікаційних послуг.

Ключові слова: вид ринку, глобальний ринок, інтегральний глобальний ринок, інформація, інфокомунікаційні послуги, конкуренція, модель еволюції видів ринку, обслуговування, ринок, товар, послуги.

Striy L.A., Zaharchenko L.A., Golubev A.K. MODEL OF EVOLUTION OF TYPES OF MARKETS

The article is devoted to the analysis of evolution of types of markets in the process of development of commodity production, forming of economies of services, development of information economy. The model of evolution of types of markets offers. The features of markets of information and markets of infocommunication services are considered.

Keywords: a market, competition, commodity, information, infocommunication services, integral global market, the model of evolution of types of markets, type of market, services.

Постановка проблеми. Одной из ярко выраженных проблем современной экономики, к поиску решения которой должны быть готовы исследователи, является быстрое изменение условий рыночной деятельности. Преобразуются и сами рынки, возникают новые виды рынков, изменяется взаимодействие различных видов рынков внутри системы рыночной экономики. Исследование проблемы эволюции видов рынков и изменения их взаимодействия является актуальным.

Анализ последних исследований и публикаций. Данная проблема рассматривается в последних трудах Ф. Котлера и его последователей. В учебнике на украинском языке «Маркетинговый менеджмент», подготовленном украинским коллективом соавто-

ров во главе с профессором А.Ф. Павленко на основе 12 издания американского учебника классиков маркетинга Ф. Котлера и К. Келлера «MARKETING MANAGEMENT», современная экономика представлена как совокупность множества рынков, описываются некоторые виды рынков этой системы, анализируются изменения в бизнесе в начале XXI столетия, предложена концепция ориентации предприятия на рынок [1, с. 29–33]. В книге «Маркетинг XXI века» Ф. Котлером сделана попытка (по мнению научного редактора издания) представить свежий взгляд и переосмыслить ранее написанное в соответствии с современными тенденциями развития общества. Предложен новый подход к определению понятия «рынок» и его структуры [2, с. 15, с. 140–141].